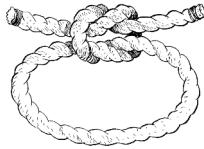

Mina Witteman

BOREAS
EN DE **VIER**
WINDSTREKEN

Uitgeverij Ploegsma Amsterdam

Voor Luisa.

Kijk ook op
www.ploegsma.nl
www.minawitteman.nl

☞ Dit boek is ook verkrijgbaar als e-book.

ISBN 978 90 216 7720 0 / NUR 283

© Tekst: Mina Witteman 2017

Vormgeving omslag: Hannah Roos,
naar een ontwerp van Annemieke Groenhuijzen

Omslagbeeld: Shutterstock

Zetwerk: Studio Cursief, Irma Hornman

Binnenwerkafbeeldingen: Sofie Lindeman, Hannah Roos,
Shutterstock, Westfries Museum, Wikipedia

© Deze uitgave: Uitgeverij Ploegsma, Amsterdam 2017

Alle rechten voorbehouden.

Uitgeverij Ploegsma drukt haar boeken op papier met het fsc-keurmerk. Zo helpen we waardevolle oerbossen te behouden.

Dag 345 - Atlantische Oceaan

Ik lig op het dek, mijn hoofd op mijn wiskundeboek. De boot snijdt door de golven, stil en soepel als we een golf op glijden, brommend en ongeduldig als we eraf surfen. De zeilen staan strak in de wind, die langs het witte zeildoek ritselt. We zeilen langs de kust van de Verenigde Staten van Florida naar New York. 345 dagen zijn we onderweg en we moeten nu zo ergens ter hoogte van Noord-Carolina zijn. Tot New York maken we alleen een stop in de baai van Chesapeake, verder nergens. Van mij hadden we ook in één keer naar New York mogen varen. Lekker weer een lange tijd op zee, voordat we de drukte van die enorme stad induiken.

Ik rol op mijn rug en staar naar de hemel, die zo blauw is dat het bijna pijn aan je ogen doet. De zon is een witte cirkel in het zuiden en heeft me bijna net zo bruin gemaakt als de donkere huid van mijn moeder. Ik houd mijn arm voor mijn gezicht en tel de sproeten, die ik nog net kan zien. Het zijn er net zo veel als sterren in een heldere nacht. Het grappige is dat pigmentkorrels in je huid je donkerder maken, terwijl pigmentkorrels in je haar het juist lichter maken. Mijn haar is nu bijna zo blond als dat van mijn vader. En het voelt droog en stug als touw.

‘Bo! Kom er ook in!’ De stem van mijn vader verwaait bijna in de wind.

‘Nee!’ roep ik terug en ik draai me weer terug op mijn buik.

Mijn vader hangt achter de boot in het water voor een, zoals hij het noemt, verkoelend bad. Hij heeft een touw aan een klamp op het achterdek vastgeknoopt en het andere eind aan zijn zwemvest. Zo laat hij zich als een bijbootje door het zoute oceaانwater sleuren zonder ons kwijt te raken. Ik zucht. Ik wou dat hij dat niet deed, want met hem achter de boot aan hangend gaan we echt veel langzamer.

‘Waarom niet, Bo? Zo te zien is het heerlijk daar in het water,’ roept mijn moeder naar voren. Ze staat aan het roer, met een blije grijns op haar gezicht.

‘Huiswerk!’ roep ik terug. ‘En als ik ook nog achter de boot ga hangen, remmen we helemaal af en komen we nooit in New York.’ En ik lig veel te lekker in de zon met de warme wind die over me heen blaast.

‘Huiswerk?’ roept mijn moeder lachend.

Mijn oor plakt aan mijn wiskundeboek, dat ik nog niet heb opengeslagen. Straks. Misschien. Als ik zin heb.

‘Ik denk na over een som!’ roep ik terug. Maar in plaats van over wiskundesommen na te denken, bestuur ik de golven: lang met hier en daar brekende koppen die wit bruisen in het blauwe water. Windkracht drie of vier. Niet zo heel veel, maar genoeg voor een mooi gange-tje. Als mijn vader tenminste niet aan de boot zou hangen.

‘Als je er niet uitkomt, kun je vanavond misschien met je hulpdocent skypen,’ zegt ze.

Skypen met Cap. Dat wil ik altijd wel, maar niet voor wiskundesommen. Al is ie daar supergoed in, want vroeger was hij wiskundeleraar. Nu zwerft hij al jaren in z’n eentje met zijn zeilboot de wereld rond. Soms komen we hem tegen. De laatste keer op een van de Caribische eilanden. Daarna ging hij verder naar het westen, naar het Panamakanaal en de Stille Oceaan, en wij naar het noorden.

Een meeuw duikt voor de boot langs. Hij krijgt alsof hij me wil groeten. Of alsof hij me wil aansporen om een maaltje voor hem te gaan vissen. Ook geen zin in. Ik laat mijn kin op mijn gevouwen armen rusten en staar uit over het water achter ons. Ik zie alleen mijn vaders voeten die boven water uitsteken. De rest van hem wordt verborgen door het achterdek en mijn moeder. Mijn vader laat een extra spoor van wit schuim achter, precies in het midden van ons kielzog. En twee zwarte driehoekjes. Iets verder achter de boot. Twee. Zwarte. Driehoeken. Die als messen door het water klieven en razendsnel dichterbij komen...

Ik kieper mijn wiskundeboek, schrift en pen door het dekluk op het bed van mijn ouders, en spring op. Ik stoot bijna mijn hoofd aan de giek als ik naar achteren ren en de kuip inspring. Mijn moeder schrikt zich te pletter. Het roer glipt tussen haar vingers door en tolt als een dolle rond.

‘Boreas van de Winden,’ zegt ze. Ze grijpt het roer en

draait het terug, zodat de boot weer op koers komt. ‘Doe een beetje rustig, zeg.’

‘Mam,’ sis ik en ik wijs naar de golven achter ons. De twee driehoeken flitsen door het water. En in de verte komen er nog drie of vier aan. Ik klauter achter haar langs naar de achtersteven, maar voor ik er ben lijkt het alsof de hele oceaan vergeven is van de driehoeken, die in een razend tempo op ons afkomen.

Ik hang al overboord. ‘Pap!’ schreeuw ik. ‘Pap! Haaien!’

Mijn vader kijkt op en lacht. ‘Hé die Bo!’ roept hij. ‘Kom je ook? Eindelijk! Het is verrukkelijk.’ Hij steekt zijn armen in de lucht. Het horloge om zijn linkerarm schittert in het zonlicht als de blinker aan een vishengel waarmee roofvissen worden gelokt.

Ik geef een ruk aan de lijn waarmee hij achter de boot hangt. ‘Heb je me niet gehoord? Kom eruit! Nu!’

‘Eruit? Is de hitte in je bol geslagen?’ vraagt hij. Hij maakt geen enkele aanstalten om uit het water te komen. Alsof ie me niet verstaan heeft. ‘Het is heerlijk hier. Jij moet erin!’ Hij zwaait nog een keer met zijn armen. ‘Het grootste privézwembad van de wereld. De hele oceaan voor mij alleen.’ Hij trappelt met zijn benen, alsof hij in een rugcrawlzwemwedstrijd zit en de boot wil inhalen. Maar dat gebeurt niet. Wat er wel gebeurt, is dat de haaien vooruit schieten.

‘Joe!’ roept mijn moeder, en er klinkt paniek in haar stem. ‘Kom eruit!’

Mijn hart slaat over. Minstens tien driehoeken racen

op mijn vaders wild trappelende voeten af! En ze zijn nog geen vijftien meter van hem verwijderd. 'Haaien!' gil ik weer, tien keer harder nu. 'Pap! Haaien!'

Dan snapt ie het. Hij grijpt het touw en trekt zichzelf half op uit het water. Hij kijkt. En met een enorme zwaai flipt hij zich op zijn buik en trekt zich op aan het touw. Ik help hem en sleep het touw binnenboord. Het lijkt een eeuwigheid te duren voor mijn vader het zwemtrapje kan pakken. Hij grijpt de sport die boven water zit. Zijn voet zoekt de onderste, die onder water is. De spierballen in zijn armen spannen zich terwijl hij zich omhoog hijst. De haaien zijn nog geen tien meter bij hem vandaan.

'Schiet op,' schreeuw ik. 'Sneller! Sneller!'

Zijn andere voet zoekt de tweede sport, maar voor mijn vader zich kan optrekken glipt hij er weer vanaf. Hij verliest meteen zijn evenwicht en plonst terug in het water, hangend aan een arm.

'Pap!' schreeuw ik. 'Mam!' Ik hang met mijn hele gewicht aan het touw om mijn vader niet verder terug in het water te laten glijden.

Mijn moeder hangt overboord, haar hand uitgestrekt naar mijn vader.

De driehoekjes zijn zo dichtbij dat ik de hele haaien zie. Lichtgrijze schimmen van zeker twee meter in de heldere, blauwe zee. De rugvinnen steken fier op uit het water, ook lichtgrijs met een zwarte rand eromheen, van de rug tot aan de spitse top. Alsof ze met houtskool zijn getekend. Maar dat zijn ze niet.

'Schiet op!' gil ik naar mijn vader.

Hij hijst zich weer op, zijn hand stevig om de pols van mijn moeder geslagen, haar hand om die van hem.

‘Sneller, Joe,’ roept mijn moeder. ‘Sneller.’ Ze schuift steeds verder naar achteren, terwijl mijn vader steeds verder uit het water komt.

Ik trek tegelijkertijd het touw verder omhoog en naar binnen.

Dan staat mijn vader weer op het zwemtrapje, net voordat de eerste haai met zijn puntige snuit langs de achtersteven van de boot schuurt. Als een haas klimt mijn vader de kuip in. Hijgend staat hij naast mij en met z’n drieën staren we naar het water. En naar de tientallen haaien die om de boot heen zwemmen.

‘*Holy smokes,*’ mompelt mijn vader en hij slaat zijn arm om mijn moeders middel. ‘Holy smokes. Ehm. Dat was maar net op tijd.’

‘Een privézwembad,’ zegt mijn moeder lachend, maar haar stem trilt. ‘Helemaal voor jou alleen.’

‘Voor jou en een paar haaien,’ zeg ik. Ik plof neer op de houten bank en probeer mijn hart tot rust te laten komen. ‘Een boel haaien.’

Dag 346 - Atlantische Oceaan

Zwartpunthaaien. Geen tientallen. Geen honderden. Maar wel duizenden! Ze waren echt, echt, ECHT overal. Urenlang kwamen die driehoekjes langs. Ik heb het opgezocht. Zwartpunthaaien leven langs de oostkust van Amerika. In het voorjaar en de zomer zitten ze bij de kust van Georgia en de Carolina's waar ze broeden of hoe dat ook heet met vissen. Ze maken dan nog meer haaien, in ieder geval. In de winter zwemmen ze in kolonies van wel tienduizend vissen naar het zuiden, naar Florida, omdat het water daar warmer is. Meestal eten ze geen vaders en hij was geen moment in gevaar, volgens wat ik had gevonden. Die haaien zijn namelijk gek op... Brevoortia tyrannus. Je zou denken dat een vis met zo'n naam wel heel eng moet zijn, zoals een tyrannosaurus of zo, en toch minstens zo eng als een zwartpunthaai. Leek mij tenminste. Maar een Brevoortia tyrannus is gewoon een haring. De zwartpunthaai peuzelt ook wel andere dieren uit de zee op, zoals schildpadden (Nee! Zo zielig!) en zelfs walvissen. Dus of mijn vader niet in gevaar was? Ik geloof er helemaal niks van. Als zo'n haai walvissen eet, dan maak je mij niet wijs dat ze geen mensen willen eten, want dat zijn ook gewoon zoogdieren. Dus ik ben nog wat verder gaan zoeken. En wat blijkt? Hier langs de oostkust van

Amerika worden wel vijftig mensen per jaar door haaien gebeten en sommige van die mensen raken dan een been of een arm kwijt.

Ik wil maar zeggen dat mijn vader supermazzel heeft gehad dat ik die haaien op tijd zag. Anders had hij het voortaan misschien met een been of een arm minder moeten doen. Ik bedoel: tienduizenden haaien om de boot en dan niet één die een lekker hapje mensenvlees zou willen? Trouwens, hij had zijn horloge dus om, dat glimmende horloge dat onder water schittert als een blinker. Weet zo'n haai veel dat het geen haring is. Ik heb mijn vader gedwongen om het af te doen. Bij Sint-Maarten had een barracuda door dat horloge al zijn tanden in mijn vaders arm gezet. Een keer is genoeg. Lijkt mij. Voortaan moet hij maar naar de zon of de maan of de sterren kijken als hij wil weten hoe laat het is. En anders gaat ie maar sparen voor een zwart horloge. Dat lijkt me een stuk veiliger als hij nog eens gaat zwemmen in dat zogenaamde privézwembad van hem.

De haaien cirkelden wel drie uur lang rond de boot en toen waren ze ineens verdwenen. Allemaal. Alsof ze plotseling hadden besloten dat het wel genoeg was. Het ene moment keek ik en zag ik nog tientallen driehoeken boven het water uitsteken en het andere moment waren ze weg. Eigenlijk was dat best griezelig, want waar waren ze naartoe? Waren ze alleen wat dieper gaan zwemmen om zich te verstoppen en ons te laten denken dat het water weer veilig was? Het leek erop, als je het mij vraagt. Ik zal je vertellen: mij zie je hier niet zwemmen. Ook niet als we na New York weer terug naar het

zuiden zeilen. Ik hou net iets te veel van mijn armen en benen. Ik heb mijn vishengels ook maar niet uitgepakt deze tocht, want ik denk dat die haaien alle andere vissen uit de zee al hebben opgepeuzeld. Ik ga wel weer eens vissen als we dagenlang alleen op zee zijn. Zonder haaien.

Ik heb ook nog met Cap geskypet. Zogenaamd om iets te vragen over wiskunde en om mijn Engels te oefenen (niet echt nodig, want volgens mij droom ik zelfs in het Engels), maar eigenlijk om te vertellen over de haaien. We hadden het ook over de opwarming van de aarde en de zeeën, waardoor steeds meer dieren en vissen in de war raken. Ik zei dat ik vooral in de war raakte van het feit dat ze hier in Amerika alle temperaturen in Fahrenheit meten en niet in Celsius. Dan zeggen ze dat het 74° is en denk ik steeds dat het bijna kokendheet moet zijn. Cap heeft me een trucje geleerd om het snel om te rekenen.

Van Celsius naar Fahrenheit moet je het maal twee doen en er dan dertig bij optellen. Dus 22° Celsius $\times 2 + 30$ is 74° Fahrenheit. En andersom natuurlijk net zo makkelijk: 85° F - 30 : 2 is $27,5^{\circ}$ Celsius. Weet ik dat ook weer. En jij nu ook.

Dag 352 – Chesapeake Bay

We hobbelen golfje op en golfje af. Het stuurwiel glijdt door mijn vingers. Een kalm windje duwt de boot steeds verder de oceaan af en de baai van Chesapeake in. Ik kijk over mijn schouder naar de kilometerslange brug die het vasteland links van ons verbindt met het schiereiland rechts van ons. Op twee plaatsen duikt de brug onder water en wordt het een tunnel. Op die plekken kunnen boten de baai in en uit, zoals wij ook hebben gedaan. Raar gezicht, een brug die onder water gaat. Alsof de auto's die erover rijden naar een stad onder water gaan. Atlantis of zo. Je moet maar hopen dat er niks misgaat en die hele tunnel niet onder water loopt.

Achter de brug schittert een eindeloze zee in het licht van de zon. Het is voor het eerst sinds we bijna een jaar geleden vertrokken dat we niet meer in open water zeilen. Aan de ene kant vind ik dat fijn, want ik heb eigenlijk wel genoeg water gezien en de haaien zal ik ook niet echt missen. Aan de andere vind ik het jammer, want de oceaan geeft je altijd het gevoel dat je alle kanten op kunt, dat je helemaal vrij bent. Zeilend op de oceaan kun je gewoon de wind volgen om op je bestemming aan te komen. Hier in de baai moeten we tussen boeien blijven. Die geven aan waar we niet mogen zeilen, omdat het te ondiep is of

omdat het te dicht bij land is of omdat er bijvoorbeeld beschermde vogels of zo zijn.

De wind komt recht van voren en omdat het hier smal is, moeten we kruisen. Dat betekent dat we de hele tijd overstag moeten en de zeilen van de ene kant van de boot naar de andere moeten halen om de wind de kans te geven ons voort te duwen. Mijn vader vindt dat fijn. Dan heeft ie tenminste wat te doen, zegt ie. Voor mij is het voordeel dat het dan veel te onrustig is om huiswerk te maken. En dat is prima, want sinds Merel en opa en oma weer terug naar Nederland zijn gevlogen, heb ik eigenlijk vooral huiswerk gemaakt en volgens mij heb ik zeker tot het eind van het schooljaar vooruitgewerkt. Het enige wat ik nog moet doen, zijn de eindtoetsen.

‘Pelikanen,’ zeg ik en ik wijs naar de sliert vogels die vlak boven het water langs ons voorbij glijdt, hun vleugels wijd uitgestrekt als de vleugels van een vliegtuig. Ze hebben hun nek in een komma-krul. Hun lange snavels steken vooruit.

Mijn moeder kijkt op van haar laptop en knikt, maar het lijkt er niet op dat ze de vogels echt ziet, opgeslokt in het verhaal dat ze aan het schrijven is. Ik haal mijn schouders op en tuur naar het topje van de mast en naar de paar wolken die hoog daarboven voorbij glijden. De zon staat nog in het oosten, maar klimt langzaam hoger. Het kippenvel op mijn armen vertelt me dat ik eigenlijk mijn trui aan moet doen. Ik doe het niet. De wind die de haartjes op mijn armen rechttop blaast is fris, maar ook lekker. Het houdt me wakker.

Nog geen uur later is de zon helemaal achter de wolken verdwenen. De wind is gedraaid van noord naar zuidwest en jaagt de golven op. Als mijn moeder, met een geïrriteerde blik op de steeds donkerder wordende wolken, met haar laptop naar binnen verdwijnt, klimt mijn vader naar buiten om mij te helpen. Hij heeft zijn zeilpak aan. Voor het eerst sinds we uit Nederland vertrokken.

‘Da’s weer eens wat anders,’ mompelt hij. Hij geeft mij een fleecetrui en mijn zeilpak.

De kalme deining is veranderd in korte golven. Binnen hoor ik de laptop over de kaartentafel schuiven en mijn moeder mopperen dat ze het voor gezien houdt. De golfslag maakt het bijna onmogelijk om de koers te volgen en het voelt alsof we met windkracht zes of zeven op het IJsselmeer zeilen. De boot klimt steeds een golf op en klapt dan met een zwieper naar voren van de golf af, omdat die te kort is voor de lengte van de boot. Het voelt alsof je in een auto zit waarvan de bestuurder steeds gas geeft en dan met volle kracht op de rem trapt, om meteen daarna weer gas te geven en weer te remmen. Ik word er misselijk van.

‘We moeten het grootzeil reven,’ zeg ik. ‘Het waait te hard. Rotgolven.’

‘Zijn we niet meer gewend, hè,’ zegt mijn vader, voor hij naar de mast schuifelt om het zeil voor een deel in de mast te draaien, zodat het oppervlak kleiner wordt. Hij moet zich de hele tijd aan de reling vasthouden om niet om te vallen.